

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto v Kranju

kot priloga „Gorenjca“.

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljatve naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petletno vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 3.

V Celovcu, v soboto, dne 9. januarja 1909.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Prihodnjo številko bomo ustavili vsem onim, ki niso plačali naročnine za leto 1909.

Vnovič pozivljamo, da vsi somišljeniki gredo prihodnje dni od hiše do hiše in marljivo priporočajo naš list. Čim več bo naročnikov, tem popolnejši in zanimivejši bo „Korošec“. Ako nam vsak naročnik pridobi le enega naročnika, tedaj bo „Korošec“ izhajal vsak teden.

Zatorej na delo!

Upravnništvo in uredništvo
„Korošca“.

Novi deželni šolski nadzornik na Koroškem.

Med glavnimi rabelji koroških Slovencev na šolskem polju je bil dosednji šolski nadzornik Palla. Nova šola ima na Koroškem v prvi vrsti namen, da germanizira in potujčuje slovenske otroke. Nadarjenim slovenskim otrokom naj se vcepi sčasoma zaničevanje do slovenskega jezika in do Slovencev sploh. Kolikor je sploh mogoče, prepoveduje se raba slovenščine v šoli popolnoma, izven šole povsod, kjer ima ponemčujoči učitelj moč in ušesa. Nemška govorica naj postane otrokom najlepši jezik, katerega govori vsak gospodarski, omikan in napreden človek. Tem nemškim rabeljnom služi ljudska šola za to, da izpodrinejo vpliv starišev na otroka; otrok naj sčasoma izve in verjame, da je najboljši, če postane človek Nemeč, ker je nemški narod po naukih ponemčujočih učiteljev prvi in najmočnejši narod na svetu. Z grožnjo in pripovedkami uro za uro, dannadan, prikrito in neprikrito se deva ta misel v mlado in talentirano slovensko glavo.

Kjer le more, pove tak učitelj otrokom, da je slovenski jezik malovreden, da se žnjim ne pride nikamor in da ga govorijo samo obžalovanja vredni ljudje, ki ne znajo kaj drugega. Da je slovenski jezik ključ za vse slovanske jezike, da je moč slovanskih narodov na svetu večja in da je obseg nemške zemlje že proti slovanski zemlji čisto majhen, da pa popolnoma izgine, če se upoštevajo še drugi deli sveta, kjer stanujejo Kinezi, Japonci, Angleži, Amerikanci, Francozi, Italijani i. t. d., kjer se z nemškim jezikom kar nič ne opravi, — vse to nemčurški učitelj otrokom ne pove samo zato, da bi oslabšal pomen slovenskega materinega jezika. Zato jim tudi ne pove, da se dandanes Nemci na Štajerskem, Koroškem in v Avstriji sploh, kjer in kolikor je mogoče, učijo slovensko in sicer na vseh mestnih šolah, od meščanskih in obrtnih šol začenši, in gor do visokih šol zato, ker ga potrebujejo. Pri ponemčevanju slovenskih otrok se gleda seveda na to, da se pridobi kolikor mogoče talentirane otroke, druge se poriva na stran, naj ostanejo neumni. Z otroci vred pa se skuša pridobiti tudi stariše v političnem oziru za nemštvo. Tistega kmeta in delavca, ki se zoperstavlja, se zaničuje in sovraži, njih otroke se muči, zmerja in zapira v šoli. Gorje takim starišem, če mora otrok včasih izostati iz šole; kazen ne izostane. Na tak način „delajo“ nemčurški učitelji in temu „delu“ primeren je tudi uspeh teh šol. Otrok, ki je nadarjen, premaga vse te težkoče in se nekaj nauči; če pa stariši niso pazljivi, postane otrok že v nezreli mladosti nagnjen nemčurstvu in sovražen slovensčini. Samo vsled tega, ker so slovenski otroci na Koroškem bolj talentirani kot marsikateri nemški, se v teh šolah navzlic temu, da služi večina teh šol na Koroškem in večina učiteljev samo nemški politiki in ponemčurjenju, še nekaj naučijo. Koliko več bi se otroci naučili, če bi se prav poučevalo, če bi se ne izpodrivala sloven-

ščina in če bi se otroci naučili obeh jezikov v govoru in pisavi. Koliko pa je manj nadarjenih otrok, ki vsled tega zastanejo, tako da v poznejšem življenju od šole skoraj ničesar nimajo kakor slabe spomine. Gorje učitelju, ki je ostal zvest svojemu narodu, ki gleda v šoli samo na to, da se otrok res kaj nauči. Deželni šolski svet preganja take učitelje, kjer le more; pa ne samo učitelje, ampak tudi krajne šolske svete, če so slovenski in kjer sploh more tudi slovenske stariše. Eden teh gospodov, ki hočejo doseči potom ljudske šole na Koroškem v prvi vrsti ponemčevanje slovenskih otrok, je bil šolski nadzornik Palla. Koliko krivic je on prizadejal slovenskemu šolstvu in slovenskim učiteljem, je znano. Njegov namestnik je postal učitelj na učiteljski v Celovcu neki Janez Benda, ki je bil obenem tudi nadzornik mestnih celovških šol. Zakaj je zasedel ravno ta gospod tako važno mesto? Bil je v začetku učitelj, kakor vsak drug. Da bi bil zato postal deželni šolski nadzornik, to ni verjetno, ker je več boljših učiteljev na deželi, ki bi bili to mesto prej zaslužili. Tudi to ga ne priporoča za deželnega nadzornika, ker je bil dosedaj nadzornik mestnih ljudskih šol. Šole v mestu in na deželi bi morale biti popolnoma drugače uravnane. Na deželi imamo druge potrebe, druge otroke, drugo življenje. Kdor se spozna pri potrebah mesta, naj ostane pri tem; to je še premalo za tako važno, za celo deželo namenjeno mesto. Kaj je bilo torej vzrok temu imenovanju. Nekateri pravijo samo to, ker je bil velik prijatelj doktorja Metnica. Če je to res, potem že zdaj vemo, kaj imamo pričakovati od novega nadzornika, namreč novo preganjanje slovenskih šol in učiteljev. Vemo pa še več! Benda je bil že prej učitelj na šulfereinski šoli v Ljubljani. Kot tak je bil v Ljubljani hud nacionalc in je večkrat pokazal sovraštvo do Slovencev. Da zna ponemčevanje otrok, je pa s tem pokazal, da je bil učitelj pri društvu „nemški

PODLISTEK.

Križem po Koroški.

Spisal Ferdo Plemič.

VI. Brnški društveni dom.

„Na srijed brnške vasi
ana roža cv'li;
al' jo svana vmori,
bojo dovje noči.“

Mislil je neznan pevec te brnške narodne gotovo na svoje dekle, ko je zapel v hladno, zvezdnato noč to svojo pesem. Nu, ona „roža“ je cvetela in odcvetela, mi potomci ne vemo nič več on jej. A cveti sredi brnške vasi neka druga roža, in prijetne so njene barve, in krepek je njen vonj. Cveti v Brnci narodna zavednost.

Narodna zavednost pozna po vsem Koroškem, kar ga je še slovenskega, le gorišča ali središča. Krog teh gorišč je vse tako žalostno mlačno, kakor poljana v mraku. Le tuintam zasveti še posamezna, blede lučica, t. j. osamel rodoljub, ki se otožno preživlja ob spominih na nekdanje tabore, in ki v britki uri toži prijateljskemu srcu, kako mečejo polena vsakemu njegovemu početju za blagor naroda pod noge ravno oni, ki bi mo-

rali pomagati. Za to bi vam znal navesti imena, a o „razmerah“ ravno ne maram govoriti.

Malo je narodnih središč na Koroškem, skoro bi jih lahko naštel na prste svojih rok. Med temi pa zavzema častno mesto naša staroslavna Brnca. Iz te Brnce hočem vam povedati kaj veselega. To bo poučno brati, da bo vsaj ta ali oni vedel, komu gre ta ali ona zasluga. Z zaslugami je danes namreč velik križ; malo je tega blaga in povpraševanje po njem je veliko. Je pač lepo podati se danes po dobri večerji v postelj ter zbuditi se jutri s čisto novo in bleščečo, četudi tujo zaslugo na prsih. Tudi za ta slučaj bi vam navedel ime, a dotično osebo krije hladna zemlja, in on res ne more nič zato, če so mu naprtali po smrti preiskreni prijatelji neko zaslugo na ramo, o kateri v svojih živih dneh nikoli niti sanjal ni, in za katero so se trudili in tudi trpeli tedanji slov. dijaki iz Beljaka in naši mladeniči in naša dekleta. A pustimo „razmere“ in „zasluge“.

Dogodilo se je tudi, da je kdo vprašal Tomla: „Kakšno usnje pa boste vzeli, goveje ali telečje?“

Pa je Tomle odgovoril:

„Ne vemo še prav, ali korce ali eternit.“

Tedaj povest, kako se je pričel zidati brnški „društveni dom“.

V istem času, ko že ni bilo več visokega mlaja, ki so ga postavili naši fantje kraj rožnodolinske ceste ob Kompanjevem skednju, in ko ni več vihrala raz njega naša ponosna trobojnica, v istem času se je rodila misel zidati dom domačemu tamburaškemu društvu.

Zidati pa sta ga pričela naš mežnar in čevljarški mojster Tomle. Predno namreč prične dejansko zidanje, potrebno je neko drugo, h kateremu se rabi največ glava. Glavici, to pa sta imela toliko Tomle kolikor mežnar. In v njih se je rodila misel: „Če imajo druga društva svoje domove, zakaj bi ga naše ne imelo, ki ga rabi tako krvavo.“

Zdaj je bilo treba zidati ga, in zidala sta ga.

Po ustnem izročilu sta ga zidala malone vsak dan do dveh zjutraj, včasih tudi do treh, in sicer v „štiblcu“ za mežnarjevo prodajalno, ker naš mežnar je tudi trgovec, če še ne veste. Seveda sta se njuni ženi kar hudovali nad njima, in ena mi je zaupala:

Dalje prli.

Ali ste tudi Vi

med tistimi, mogoče, ki še niso poslali naročnine za leto 1908. Leto je končano, bodite tako prijazni in pošljite po nakaznici ali položnici K 4 — na naslov Upravnništvo „Korošca“ v Kranju, Gorenjsko.

šulverein“, ki ima namen napraviti iz slovenskih otrok nemške otroke. Če so te lastnosti bile vzrok, da se je deželni predsednik tako zavzel za to imenovanje, potem se poznamo. Ni nam treba še vedeti, da je Benda vnet pripadnik nemško-liberalnih mogotcev v Celovcu kakor Lemisch, Metnitz in drugi. To so tisti, katerim je vsak slovenski učitelj klerikalec, da ga še lažje preganjajo, tisti gospodje, ki bodo med Nemci sami izgubili ves vpliv. To je bil toraj sovražna nastop deželnega predsednika proti Slovincem in se primerno zapomni. Gotovo je toraj, da bomo morali biti proti novemu nadzorniku skrajno pazljivi. Slovinci so na Koroškem še toliko zavedni, da ne prenašajo mirno vsako krivico. Zato imamo zdaj tudi novo šolsko društvo, ki stoji na straži skupaj z družbo sv. Cirila in Metoda. Šole hočemo uravnane tako, da se otroci kaj nauče. Za nemčurško politiko v naših šolah ne sme biti prostora. Če hoče novi nadzornik svoje nemško-nacionalno in liberalno-politično mišljenje pokazati v šoli, potem bo zadel na vihar on — in za to odgovoren deželni predsednik!

Še nekaj o pokojnem Vekoslavju Legatu.

V soboto, dne 12. decembra 1908 je umrl v Celovcu mož-rodoljub Vekoslav Legat. V lepi moški dobi — bil je star šele 56 let — nam ga je vzela neizprosna smrt. Kaj da so izgubili z njim koroški Slovinci, ve vsak koroški Slovenec do zadnje koče. Ta žalost se je brala tudi na obrazu vsem, ki so ga spremili 14. decembra k zadnjemu počitku na kolodvor v Celovcu, odkoder je bil prepeljan po lastni želji v Ljubljano, da počiva v slovenski zemlji. Skoro celo četrtletje je bival g. Vekoslav Legat v Celovcu kot vodja tiskarne družbe sv. Mohorja.

Prišel je na Koroško, ko družba sv. Mohorja ni imela niti 40.000 članov, ko je bila slovenska zavest na Koroškem še jako redka in krog tistih rodoljubov, ki so se s ponosom in zavestjo imenovali Slovence in ki so budili in širili slovensko zavest tudi drugod, še jako majhen. Z vso vnemo je stopil tudi on v ta krog in se lotil dela. Kaj je storil za družbo sv. Mohorja, kaže njen sedanji razvoj, za katerega se imamo zahvaliti ne samo nepozabnemu ravnatelju Janežiču, temveč tudi Legatu. Razširjeval in podpiral je vse slovenske tiskovine, ki so izšle bodisi v Celovcu pri družbi ali drugod in ki so bili važne za koroške Slovence. Tudi v tem oziru se mu ima zahvaliti naš narod jako mnogo.

Toda tudi v političnem oziru je bil jako delaven. On se ni ustrašil ne pota, ne truda! V najrazličnejših krajih je nastopil kot govornik, kjer se je povsod potegoval z vnemo za pravice koroških Slovencev in dajal navodila, kako naj postopamo. Za družbo sv. Mohorja in s tem neposredno tudi za vse koroške Slovence je izvojeval marsikatero pravico, posebno s tem, da je brezobzirno vlagal povsod samo slovenske vloge. Brezobzirno se je pritožil, če so se kratile pravice slovenskega jezika, tako da je bil končno celo magistrat mesta Celovca, ki mora biti tudi glavno mesto za Slovence, primoran sprejemati slovenske vloge.

Ime pokojnega se je razširilo kmalu daleč na okrog! Koderkoli so imeli Slovinci kako pritožbo, koderkoli se jim je zgodila kaka krivica, vsi so pritekli v pisarno družbe sv. Mohorja in iskali njega. Vsem je bil dober svetovalec, vsakega je rad sprejel in z vsakim je rad občeval!

Zagrizenosti se takrat še ni poznalo: k njemu so hodili ravno tako duhovniki, kakor kmetje, delavci in gospodje. Samo enkrat ali dvakrat ga je nekdo napadel v „Slovincu“, toda tisti, ki je ta napad pisal, je moral uvideti, da ne pomaga nič, in da so spoštovali duhovniki Legata tudi še naprej.

Za razdirajočo politiko takrat na Koroškem ni bilo mesta. Ko je prišel dr. Kraut na Koroško, ga je zopet g. Legat podpiral po svojih informacijah in po svojih izkušnjah, in potem sta skupno delala in dosegla, da smo od vseh sodnij, ki ležijo v mešanih okrajih, celo od celovškega in beljaškega sodišča, dobivali slovenske sklepe in rzsodbe. Ko je potem g. dr. Brejc prevzel vodstvo politike na Koroškem, je moral blagi pokojnik radi svojegazdravja pustiti politiko in ni mogel več toliko delati kakor prej.

Počivaj torej mirno v slovenski zemlji, blagi koroški rodoljub, koroškim Slovincem in širnemu slovenskemu svetu ostaneš nepozaben!

Svetovna politika.

Baron Bionerth se še vedno ukvarja s sestavo parlamentarnega ministrstva. Ker češki in česko-nemški poslanci še vedno niso pili bratovščine, poskuša gosp. baron zdaj svojo srečo pri strankah izvenčeskkih dežel. Časopisi javljajo, da se pogovarja z voditelji. Če je že kaj dosegel, pa ne javljajo. Avstrija mora torej še čakati.

V gosposki zbornici je govoril nekdanji ministrski predsednik grof Thun o vsakovrstnih rečeh, med drugim tudi o narodni enakopravnosti in o italijanskem in o slovenskem vseučilišču. Pri nas se nekateri časopisi navdušujejo za to govoranco, na treznega človeka pa ne more napraviti drugega ytiska, kakor komediantovski. Da postanejo bivši ministri, kadar najdejo zavetišče v gosposki zbornici, modri in pravicoljubni, ni nič novega. Anapak velerodni gospod grof je imel priliko, da bi bil z dejanji dokazal svojo ljubezen do narodne enakopravnosti, a takrat, ko je stal na čelu avstrijski vladi, ni genil z mezincem, da bi bil kaj storil. Sedaj je seveda lahko deklamirati, a cela njegova deklamacija se sliši tako, kakor da bi gospod grof rad še enkrat postal minister.

Srbski minister Milovanović, oskrbovalec zunanjih zadev kraljevine Srbije, je nastopil v srbski skupščini z govorom o zunanjem položaju, ki se glasi prav tako, kakor bi hotela Srbija brez obzirov napovedati Avstriji vojno. In tudi razpoloženje v skupščini je bilo tako, kakor bi moral vzplamtiti zaradi Bosne in Hercegovine ogenj po vsej Evropi. Milovanović je sicer dejal, da Evropa noče vojne, a njegove besede so bile take, kakor bi jo Srbija hotela za vsako ceno.

Narodne zadeve.

Za božičnico na „Narodni šoli“ v Vellkovcu so letos darovali rodoljubi lepo vsoto 1436 K in mnogo darov v blagu, tako da je moglo šolsko vodstvo obdarovati 144 otrok s celo obleko, druge pa s posameznimi kosi. „Narodna šola“, ki jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda, šteje letos do sedaj največje število otrok — 223. Božičnice se je udeležil tudi prvomestnik družbe g. vladni svetnik Andrej Senekovič.

Važna narodna organizacija na Koroškem. Te dni so imeli slovenski učitelji in akademiki v Celovcu zelo važno posvetovanje. Akademično društvo „Gorotan“ je preslabo ter se preosnuje tako, da mu bodo mogli pristopati tudi slovenski učitelji in akademiki. Debate so bile temeljite, toda vseskozi stvarne. Posebno zanimiva je bila razprava o skupnem političnem in narodnem delovanju slovenskih akademikov in učiteljev in razprava radi lista, ki se ga bodo v bodoče oklenili in širili slov. učitelji in akademiki. Ker je bilo zborovanje zaupno po § 2, ne moremo podrobnosti spravljati v javnost, a toliko lahko rečemo, da pomeni to zborovanje velevažen preobrat za našo narodno stvar na Koroškem. Tako organizirana četa slovenskega razumništva znači armado, ki mora izvojevati koroškim Slovincem sijajno zmago.

Nadzornik Peerz o koroškem šolstvu. Sedaj, ko je Koroška dobila nadzornika Bendo, naj svet izve, kaj misli o šolstvu med koroškimi Slovinci okrajni šolski nadzornik Peerz, ki je pred par leti hospitiral po koroških šolah. Nemški nadzornik Peerz pravi: „Priznati moram, da služi šola med koroškimi Slovinci res le germanizaciji.“

Dopisi.

Šmarjeta v Rožu. Nova podružnica sv. Cirila in Metoda. Vzbuja se po Rožni dolini in vedno bolj se zavedamo, da moramo biti sami gospodarji svoje zemlje. Zato se tudi vedno bolj zanimamo za naše šole in zato, kako naj bodo ustvarjene, da se naši otroci kolikor mnogo dobrega in koristnega naučijo. V tem nas poučuje družba, ki vzdržuje sama več šol in plača učitelje samo za to, da reši slovenske otroke ponemčevanja in pokaže, kako dobre so šole. Zato smo ustanovili na dan sv. Štefana v Šmarjeti podružnico. G. dr. Müller iz Celovca je nam povedal mnogo koristnega in zanimivega. V svojem fulminantnem govoru je podal splošni pregled o naših političnih, kulturnih in gospodarskih težnjah in o upravičenih borbah za pravice našega jezika v šolah, uradih in v vsem javnem življenju. Potem je g. potovalni učitelj Ante Beg razjasnil pomen te potrebne družbe za Slovence. Za navdušene govore so bili vsi udeležniki hvaležni in mnogo

članov je pristopilo. Izvolil se je tudi že odbor in začel delovati. O tem Vam poročam prihodnjič.

Dobri vas. (Kaj je dosegel nemški poslanec Wieser.) Ta mož, ki je kmetski koroški poslanec in bi moral gledati na kmetske in druge potrebe svojih volilcev, se je v deželnem zboru po nepotrebnem zaganjal v slovenske duhovnike samo za to, ker vpisujejo nekateri v matrike, to so njih uradne knjige, kjer se mora zapisati vsak porod in krst, vsaka ženitev in vsak slučaj smrti — vse vpise v slovenskem jeziku in da tudi našim sodnim in političnem uradu poročajo na razna vprašanja v slovenskem jeziku. To najbolj smrdi tistim uradnikom, ki nočejo znati slovensko in ki pozabijo, da mora državni uradnik znati jezik prebivalstva, med katerim živi, ker je uradnik plačan za ljudstvo, ne pa ljudstvo za uradnika. Naši nemški nacionalci se ne morejo navaditi, da imamo Slovinci iste pravice kot Nemci in da mora biti naš jezik ravno tako povsod v veljavi kakor nemški. Prav lepo je torej tudi, da to pokažejo rodoljubni naši duhovniki s tem, da dajo čast slovenskemu jeziku tudi v svojih knjigah in da dopisujejo uradom v našem jeziku. Zato pa je seveda nastal polom v glavah nemških nacionalcev in Wieser je začel ropotati v deželnem zboru.

Naša vlada oziroma deželni predsednik, ki zdaj že dela vse, kar ti nemški nacionalci komandirajo — je seveda te gospode kar ubogala in začela groziti slovenskim duhovnikom ter jim zapovedovati, da morajo povsod nemško pisati — sicer pridejo kazni! No, ne vemo, kdo bo prejšel, ali deželni predsednik iz dežele ali pa slovenski jezik iz matrik. Mislimo prvi, že radi tega, ker njegovi nemški komandantje kmalu ne bodo več imeli med ljudstvom nobene zaslombe.

V Dobri vasi so zborovali 4. januarja gospodje dekani, da sklenejo, kako se naj postopa v obrambo slovenskih pravic. Dosegel se je popolno soglasen sklep, po katerem se bodo ravnali vsi slovenski duhovniki. Če smejo češki protestantje, katerih je prav malo, pisati take knjige v češkem jeziku in je država dovolila celo srbskim duhovnikom pravoslavne vere, da pišejo celo v cirilici, je ni sile na svetu, da bi se ne smelo upisovati tudi slovensko. Zdaj se bo to zgodilo povsodi po celem slovenskem Koroškem kakor drugod in to je, kar sta dosegla Wieser — deželni predsednik oziroma njegov svetovalec Kreuter. To je vendar nek lep vspeh v narodnem oziru. Živeli, vrli rodoljubi! V palačo deželne vlade pa bo treba malo bolj posvetiti tudi v urad svetnika Kreuterja. O tem pa prihodnjič.

Šmarjeta v Spodnjem Rožu. Šestdesetletnico našega vladarja smo tudi pri nas slovesno praznovali. Nekaj pa je, kar ni bilo prav in kar mora biti zanaprej drugače. Šolska slavnost je bila čisto nemška. Čujte in strmite! V slovenski Šmarjeti so peli šolarji nemško cesarsko pesem in tudi deklamacije v šoli so bile samo nemške. Navzoči ljudje so majali z glavo in obžalovali mlade, nadarjene fanté in deklice, ki se morajo učiti na pamet, ne da bi zastopili, kaj so se naučili in kaj deklamirajo.

Ždovlje pri Glinjah. Od sedaj naprej je tudi v naši vasi poštni nabiralnik, ki je bil za naš kraj zelo potreben. Prej je moral vsak, ki je imel pismo ali kako drugo pošiljatev, čakati na pismo-nošo pri cesti, ali pa ga je moral prositi, da je prišel domovgrede v njegovo hišo, sedaj pa vsak odda pismo ali dopisnico v poštni nabiralnik pri Orencu. Poštni oblasti smo prav iz srca hvaležni, da je uslišala našo prošnjo in nam dala nabiralnik.

Selo pri Borovljah. Zadnji teden sem se vozil iz Borovelj v Celovec in poslušal v kupeju pogovor dveh nemčurjev o našem slovenskem razredu. Občudoval sem neumnosti in budalosti teh zabutih butic, katerim se je nazadnje pridružil tudi službujoči nemčurški konduktor. Da se je udrihalo po kranjskih hujskačih, je pač samobsebi razumljivo. Mi Selani bi najrajše imeli čisto nemško šolo, je rekel eden, a kranjski hujskači so nas našuntali, da v svojo škodo pošiljamo otroke, v slovenski razred in se vojskujemo z oblastmi za slovensko šolo. Vi ubogi na duhu pa nas Selane premalo poznate, tako sem si mislil, ko sem izstopil v Svetni vasi. Govorite in smejte se, kakor hočete, mi Selani poznamo svoje pravice, in držali bomo za nje vedno in povsod, nemčurški butci pa naj govorijo o

nas, kar jim je ljubo. Dopovedati jim tako ničesar ne moremo in tudi takrat bi ne sprevideli naših opravičenih zahtev, če bi jim s cepinom puščali na čelu.

Bajdiše. Kakor v drugih industrijskih krajih se tudi pri nas bolj slabo vrti. Toliko čvežnja še na Bajdišah ni bilo, kakor sedaj. Celi kupci ležijo pri Fužinah. Delavci tožijo, nekateri pa celo pravijo, da bo delo čisto ustavljeno. To se menda ne bo zgodilo, a slabo vrtelo se bo morda pa še precej časa.

V Borovljah se je razširila novica, da je preiskava zaradi ostrega streljanja na Trati in Otrovci že ustavljena in s tem zadeva poravnana. Ne vemo, koliko je na tej govorici resnice; vsekako pa se nam zdi zelo čudno, da se o tem škandalu tako dolgo ne spregovori resna beseda. Poiskali si bomo svoje pravice drugod, saj vemo prav dobro, da je v Borovljah pravica še za durmi, krivica pa se smeje za mizo.

Celovec. Pero se nam ustavlja in od žalosti nam krvavi srce, ko moramo sporočiti svojim častitim bralcem žalostno novico, da je strto mlado, nadebudno, idealno življenje! Dne 18. m. je 18letni sedmošolec g. Josip Kirchbaumer iz Otrovce pri Glinjah v celovski bolnišnici po kratki bolezni izdihnil svojo blago dušo. Ostanke so pripeljali v njegovo rojstno vas in jih položili v nedeljo, dne 20. m. m. ob dveh popoldne na pokopališču v Glinjah k večnemu počitku. Kdor je z rajnim Kirchbaumerjem le enkrat govoril, je moral spoznati, da je velik talent in plemenit značaj. Z vsemi dobrimi lastnostmi je združeval blago srce, vneto le za dobro in pošteno. Akoravno šele 18 let star, bil je pokojni po svojem obnašanju, dejanju in govoru cel mož na svojem mestu. Zatorej ni čuda, da je bil ljubljenec svojih profesorjev, up in veselje svojih starišev, sošolcev, prijateljev in znancev. Da čuti vse z žalujočo rodbino srčne bolečine nad prerano izgubo nadebudnega Josipa, je pokazal pogreb, katerega so se udeležili njegovi profesorji dr. Gianonni, Gessler in Lazdera, njegovi sošolci, ki so mu kot zadnji pozdrav položili na krsto dišec venec in velika množica ljudstva od blizu in daleč. Nikdo se ni ustrašil slabega vremena, saj je vedel, da spremlja k zadnjemu počitku mladeniča, kateri v Spodnjem Rožu ne bo imel kmalu vrednega namestnika. Zapustil nas je mili Josip, a nepozaben ostane svojim žalujočim starišem, katerim je bil priden in zvest sin, nepozaben prijatelj in znanec, ki so ga častili in se zanašali na njega kakor na trdno skalo. Pevsko društvo „Drava“ je zapelo pokojnemu Josipu v slovo krasno žalostinko, ki je do solz ganila vse navzoče pogrebce. In zdaj, počivaj mirno v tistem grobu! Potrži starši pa naj se tolažijo s tem, da je žalost za rajnim Josipom, kateri je rešen vseh nadlog, ki so ga pričakovali v hudi vojski za življenje, splošna v srcih vseh, ki so ga poznali kot blagega in nadepolnega mladeniča.

Rožek. Odkar imamo slovenskega župana, povsod priljubljenega g. Paula, že čutimo, da gre vse bolj v redu. Nasprotniki sicer hujskajo in delajo zgago, kjer le morejo, toda vse skupaj nič ne pomaga. Naj si le zapomnijo, da se tisti najložje smeje, ki se zadnji smeje. Rožek ostane v slovenskih rokah, za to bomo skrbeli mi, naši slovenski odborniki in pa naš od vseh spoštovani in priljubljeni župan.

Borovlje. (Dobri gospodarji????) Občina Borovlje je dala lov pod roko, in sicer sedanjim najemnikom g. nadgozdarju Rainerju in drugim za 300 K na leto! Za ta lov se je interesovalo tudi mnogo gospodov iz mesta Celovec, ali občina ga ni dala na dražbo, temveč je podaljšala najemno dobo prejšnjim najemnikom, za nizko ceno 300 kron. Lov pa je vreden najmanj 800 do 1000 kron na leto, ker je v njem jako mnogo vsakovrstne divjačine, posebno tudi divjih kozlov (gamsov). Ako bi bil prišel na dražbo, bi se gotovo dosegla mnogo višja najemnina. Toda borovško županstvo tega noče, ker ima občina menda preveč denarja!

Spodnji Dravograd. (Nemške zastave.) Na 2. decembra so bile razobešene frankfurtarice (pa ne klobase) pri znanih „Napelnih“ in nemškutarjih kakor pri Lorberju, na Pošti, Domaingu Zweimüllerju i. t. d. Res je bilo to jako potrebno. Nobeden ne more dvomiti o tej potrebi, kajti ti ljudje drže „Die Wacht an der Drau“. Mi se

bomo pa že zapomnili te „vahtarje“ in se bomo držali gesla: „Svoji k svojim!“ Mislimo, da potem ne bodo dolgo prodajali „Frankfurtarce“.

Spodnji Dravograd. (Naš most.) Kdo bi mogel še tajiti, kdo še dvomiti, da bi ne bil naš most pripravljen za avstrijske sovražnike. Naj se le prikaže sovražnik na mostu samo z eno „kanono“, bomo videli, kako se bo pogreznil cel Dravberški most s sovražniki vred! Naša država zna labudsko dolino varovati. Ta most je res že javen škandal.

Leše pri Prevaljah. (Südmarkine vžigalice.) Naši sociji se jezijo, ker imamo pri nas slovenske vžigalice naše šolske družbe. No, naj le bodo tihi! Zakaj se pa niso oglasili še pred 10. leti, ko smo dobili nemške vžigalice na Prevalje?! Zakaj ne, ko smo jih dobili potem tudi v leške trgovine, zakaj ne, ko smo jih dobili sedaj v naš delavski magacin. V magacinu, kateri je dom delavcev-socijaldemokratov, kakor se hvalijo, naj komandirajo, tu jih naj bojkotirajo. A za to so menda predobrodušni. Tu jih naročujejo vsak mesec cele kope in jih nosijo domu ne samo v enem žepu, ampak v dveh, treh. In taki ljudje hočejo slovenske vžigalice odpraviti, taki ljudje, ki še svojega programa ne poznajo, hočejo komandirati! Ne boš, Jaka! Zato pa! Kdor je Slovenec, imej slovenske vžigalice!

Mostič. Gradba nove tvornice za klorkalcij rapidno napreduje. Prihodnjo pomlad jamejo polagati železniški tir, ki bo vezal progo Glandorf-Hüttenberg in bo rabil izključno le tovarničnim svrham. Tudi okrog 45 m visoki dimnik že stoji.

Št. Peter niže Mostiča. (Mati in sin na mrtvaškem odru.) Nedavno je zatisnil za vedno oči vulgo Hojzlnov Jakej v 25. letu svoje dobe. Leto dni je hiral za jetiko ali sušico; kal te opasne morilke si je bil nakopal v vojaški službi. Tudi njegova mati je bolehalo dlje časa na obistih (ledvicah) in ji je ugasnila luč življenja tisti usodepoln dan, tako da sta mati in sin ležala istodobno na mrtvaškem odru.

Spodnje Koroško. (Nekaj za bučelarje.) Pri zadnjem zborovanju deželne zveze bučelarskih društev se je sklenilo, da bi prevzel posle potovalnega učitelja v Rožni dolini, beljaški okolici in drugih jezikovno mešanih okrajih neki Langhammer v nemških Brežah, dočim bi g. nadučitelj Martinjak podučeval samo v nekaterih občinah v Ziljski dolini in v popolnoma slovenskih krajih.

Kaj razumejo Nemci pod popolnoma slovenskimi okraji, si lahko mislite. Gosp. nadučitelj Martinjak ni samo izvrsten bučelar, temveč zna tudi jako dobro slovenski in ima v prvi vrsti pred očmi koristi bučelarstva. Če hoče deželna zveza, da se bučelarstvo v slovenskih krajih razširja, naj nastavi g. učitelja Martinjaka za slovenske okraje. Njemu zaupamo, tistemu Langhammerju, ki zna samo nemški, pa ne. Da bi pa kak potovalni učitelj mesto za bučelarstvo med Slovenci delal za nemško politiko, tega na kratko ne pripustimo in rajše pristopimo vsi h kranjskemu bučelarskemu društvu.

Mi zahtevamo torej popolnoma jasen odgovor, ali naj pride v slovenske občine g. nadučitelj Martinjak, ali pa bo prišel slovenski potovalni učitelj od drugod. Svetujemo deželni zvezi, naj to vprašanje prav kmalu reši in naj takoj začne z izdajanjem slovenskega lista. Sicer si bomo naročili slovenskega bučelarja iz Ljubljane. Druge posledice si deželna zveza lahko sama pripiše.

Jezersko. Tiskarski škratelj je vrnil v predzadnji številki „Korošca“ prav smešno pomoto v dopisu, tičočem se požara pri Rezmanu. Dotični stavek naj se glasi pravilno: „Gospodinja gre klast prašiče“. To naj rabi tistim omejenim duhovom, ki so smatrali navedeni stavek za lažnjiv, v blagohoten popravek s pripombo, da naše ženske še niso take jake in hrabre, da bi prašiče — klale.

Celovec. (Protestni shod v prid nemškemu odvetnikom. Konec.) Pred nekoliko meseci smo že poročali o nekem protestnem shodu, na katerem se je zborovalo — bili so večinoma nižji uradniki od sodišč, finance in tisto krdelo trgovskih pomočnikov, ki vedno delajo nemir — direktno hujskalo proti slovenskim odvetnikom v Celovcu. Takrat je bil referent dr. Knappitsch, ki je v neki pravdi svoj čas že dokazoval, da ne zna dosti slovenščine, ki pa je sedaj prav vesel, če prihajajo k njemu slovenski klientje iz Podjunske doline. Stara reč je seveda, da sme v Celovcu javno pozivljati na bojkot Slovencev. „Freie Stimmen“ so opetovano po imenu imenovali nemške stranke,

ki hodijo k slovenskim advokatom, jih grdile na različne načine, in opetovano pozivljale Nemce, naj ne gredo k slovenskim odvetnikom. Tudi sedaj pozivljajo v mnogih člankih na bojkot slovenskih trgovcev, obrtnikov in odvetnikov. Toda državno pravdnstvo ne najde nobenega povoda, da bi v tem oziru postopalo. Skrajni čas je, da bi kak poslanec posvetil v to gnezdo državnopravniške samovoljnosti! Takratno hujskanje nemskim odvetnikom se ni zadostovalo. Z zavistjo in jezo opazujejo, da imata slovenska odvetnika še svojo klientelo, in še bolj se bojijo, da bi se sedaj ne spametovali tudi koroški Slovenci in pustili zastopnikov, ki jih ne razumejo. V sredo, dne 16. decembra, je sklical nemški „Volksverein“ novo zborovanje, in sicer, čujte in strmite! proti slaviziranju sodišč. Dasiravno ti gospodje dobro vedo, da so v prejšnjih letih, posebno pod dr. Krautom, v vseh nemških krajih na slovenske vloge vedno odgovarjali slovenski in sicer ravno tako sodišče v Celovcu, kakor sodišče v Beljaku; dasi ti gospodje dobro vedo, da so celo notarji legalizirali slovenski in da so bili vpisi v zemljiške knjige pri slovenskih vlogah popolnoma slovenski, — se sedaj hinavsko razburjajo samo zaradi tega, ker je deželno sodišče v Celovcu proti sklepu okrajne sodnije v Celovcu dopustilo slovensko tožbo proti neki tvrdki v Celovcu. Kar je bilo vedno jasno in samo ob sebi umevno, da smejo vlagati pri sodišču v Celovcu, kakor tudi pri drugih sodiščih z mešanim prebivalstvom, slovenske vloge, to je naenkrat hotelo prepovedati okrajno sodišče v Celovcu, oziroma neki skrajno nemško-nacionalni sodnik. Opetovano so že razsodila razna najvišja sodišča, da mora sprejemati celo magistrat celovški slovenske vloge, ravno tako kakor jih mora sprejemati sodišče v Beljaku itd. Samo sedaj se je naenkrat našel sodnik, ki trdi, da ima prebivalstvo celovskega mesta pravico upirati se proti dvojezičnosti, ker je Celovec nemško mesto, in pa tudi zaradi tega, ker Slovenci tega okraja pismenega slovenskega jezika itak ne razumejo. Ta za razmere značilna, sicer pa jako smešna odločba sodnika, ki je hotel ustvariti s to sodbo velepolitičen čin, očitno na komando celovških mogotcev, seveda ni bila vzdržljiva. Predsedstvu deželne sodnije v Celovcu se gotovo ne more očitati, da bi bilo v narodnem oziru popolnoma pravično, ker so po sedanjih praksi niti ne izvršuje več natančno jezikovnih naredb, ki so izšle do leta 1882. Kar je bilo že v stalni praksi, to se zopet prepoveduje, in nobene besede ni mogoče več dobiti pismenim potom od deželnega ali okrajnega sodišča v Celovcu. Z neko posebno vnemo se sedaj zavrača slovensčina pri teh sodiščih, dasiravno so tudi ta sodišča v prejšnjih časih, brez ugovora izdajala rešitve v slovenskem jeziku, in sicer sklepe ravno tako kakor razsodbe, in dasiravno so pri teh sodiščih celo pisali slovenske zapisnike. V tem oziru bi bil skrajni čas, da državni poslanci vendar enkrat, posebno sedaj, ko so združeni, z vso silo nastopijo, če že ne za to, da nam pridobijo novih pravic, pa vsaj za to, da se varuje to, kar smo že imeli. Vzl. c temu torej, da deželno sodišče in njega predstojništvo postopa proti nam skrajno sovražno, je moralo zgoraj omenjeni sklep predručiti, in sicer iz enostavnega razloga, ker so se v tem oziru že izrekla popolnoma jasno višja sodišča, proti temu torej je nastal ves ta novi upor, katerega se je — in to vemo popolnoma natančno — netilo od marsikaterega gospoda sodnika samo zaradi tega, da bi se odpravila dvojezičnost. Boječi se za svojo slovensko klientelo, si nemški odvetniki sami niso upali nastopiti na tem shodu. Nastopil je kot glavni govornik in referent neki mladi koncipijent dr. Messinerja, ki ima tudi mnogo slovenske klientele. Na dolgo in široko je oglođeval smešno utemeljitev prve instance, katero je seveda imenoval vzorno in vseskozi premišljeno delo. Utemeljitev druge instance ta gospodek seveda ni prebral, ker se je bal, da bi zborovalci izvedeli resnico. Potem pa se je začela hujskarija. Razlagal je posebno, kaka škoda nastane trgovcem, ako bi obveljal ta sklep deželnega sodišča celovskega (ki je bil notabene vedno v veljavi), in kako je trpel na ta način ves promet. Če ta sklep obvelja, potem se bodo morali učiti sedanji nemški dijaki, če hočejo priti k boljšemu kruhu, slovenščine. (Aha tu pes tace moli!) Ker pa slovenščine ne zmorejo, bi bili oskodovali. Prišel je seveda ta gospodek tudi s staro obrabljeno frazo, da Slovenci na Koroškem sploh ne razumejo takozvane „nove slovenščine“, in da so torej tudi Slovenci sami oskodovali (kaka skrb!). Samo slovenski odvetniki baje hočejo vsiliti slovenske vloge, dočim Slovenci sami zahtevajo nemške (bržkone pri dr. Messinerju, ki slovenskega ne zna!) Strašil je tudi s tem, da se nastanijo v Celovcu slovenski obrtniki in s podobnimi takimi frazami, katerim se mora smejati vsak, ki zna sploh misliti. V njegovih družbi je marsikal seveda tudi znani urednik „Freie Stimmen“, Lackner. Ta list, katerega nemški klerikanci izpodrivajo na celi črti in ki, dasiravno glasilo nemške ljudske stranke na Koroškem, komaj izhaja dvakrat na teden, se v zadnjem času odlikuje po „futih člankih“, kateri celo lastnim pristajem tako presedajo, da se marsikateri odlični nemški gospod sramuje javno priznati, da je list čital. Tudi ta Lackner je torej svetil s svojo modrostjo in vedel povedati še to, česar g. koncipi-

jent dr. Messinerjev seveda iz stanovskih ozirov ni mogel povedati. Lackner je namreč popolnoma javno pozivljaj na bojkot proti slovenskim odvetnikom, katere je imenoval «landesfremde Hetzer», in strašil z naraščanjem slovenskega vpliva, slovenske industrije, slovenskih denarnih zavodov itd. (Da bi le bilo res!) Končno je celo prišel do prepričanja, da se nevarno množijo tudi slovenski obrtniki v Celovcu in da zna prevladati slovenski element celo v Celovcu (grozno!). Ko se je nekaj časa ta možiček strašil samega sebe in zborovalce, se je končno ojunatil in se spomnil, da je vendar še precej Nemcev, in sicer ne samo na Avstrijskem, ampak celo toliko in toliko milijonov v nemški državi, ki kulturno podpirajo Nemcev v Avstriji, tako, da jim se ni treba obupati. (Ach die rollende Mark!) Zadnji stavek o podpiranju je zborovalce posebno navdušil, da so «izvrstnemu govorniku» čestitali vsi navzoči in hajlanja ni bilo ne konca ne kraja. Predlagana resolucija se obrača proti sloveniziranju koroških sodišč in zahteva se takojšnja odpomoč. Pripomniti je samo, da so povabili tudi nemškega ministra-rojaka dr. Schreinerja k temu zborovanju in to tudi po vseh oglaših ostentativno naglašali. To je bil menda tudi vzrok, da je bilo precej zborovalcev. Toda nemškega ministra ni bilo in tudi ni poslal oprostilnega pisma. Končno so seveda po ulicah hoteli demonstrirati in se delati razburjene. Zapeli so parkrat «die Wacht am Rhein» pred deželnim sodiščem in pred deželno vlado. Gospod župan Neuner pa je bil že poprej naročen, da pride ljudstvo «pomirjevati», kar se je seveda tudi zgodilo. Pozivljamo še enkrat našo delegacijo, da sodne razmere na Koroškem, in posebno delovanje nekaterih gospodov na pristojnem mestu postavijo v pravo luč, ker sicer zna še priti do tega, da nam nemško-nacionalni sodniki zavrnejo sploh vsako slovensko vlogo.

Gospodarska vprašanja.

Pravila za rejo bikov.

1. Bik je najsilnejši činitelj v povzdigi živinoreje. On je pol črede.
2. Res dober bik ni nikdar predrag, slab bik je podarjen, nič vreden.
3. Šele od drugega in tretjega leta naprej se kaže vrednost bika v izpodrejkju (Nachzucht), vsled česar je pri dobrem biku vsako nadaljnje leto uporabe za pleme čisti dobiček.
4. Skrivnost čim daljše sposobnosti za oplemenjenje je v gibanju in v pravilnem krmljenju bika.
5. Hudobnost bika je posledica človeške neumnosti; bik, s katerim se dobro ravna, ne postane hudoben.
6. Bik iz plemena, bogatega na mleku, zapušča v odlični meri svojim potomcem to lastnost v oddaji mleka.
7. Bik ni vol! — V biku naloženi kapital se mora vnovčiti v izpodrejkju, ne pa v vrednosti mesa.

Dr. A. M. Grimm v „P. L.“

Zimska jajca. Če hočeš od kokoši tudi po zimi jajc, potem je treba, da jih imaš na gorkem in da skrbiš za tečno piče. Jajce ima mnogo redilnih snovi v sebi in je treba kokošim zagradel precej gradiva, da ti neso jajca. Čez poletje dobi kokoš mnogo prikladnega živeža zunaj na prostem, po zimi je pa treba, da vse to nadomestimo z dobro in prikladno pičo doma po kurnikih. Turšica ni dobra za nesne kokoši. Z njo se kokoši debele. Izmed zrnja je posebno dober ječmen, ki naj se poklada popoldne. Zjutraj naj se poklada primerno gorka kuha iz krompirja, kateri se primeša deteljna rezanica, ali deteljni sempir, ki ga kaže prej popariti (najbolje že na predvečer) in pustiti v pokritih posodah nekaj časa stati in pšenične otrobi ali pa lanene tropine. Ker potrebuje kokoš za tvorbo jajčne lupine mnogo apna, je prav, če se jajčne lupine zbira in med pičo pomešajo. Lahko se daje namesto tega tudi klajno apno.

Stare okvire prenoviš, ako kupiš nebliščega laka za šolske table. Prahu oznažene okvire prevlečeš dvakrat z mehkim debelim čopičem,

kar je suho v 1/4 ure, in okviri so zopet lični kot novi.

Poučni tečaj za gostilničarje otvori v Ljubljani deželna zveza za tujski promet z dnem 7. januarja 1909. Vodstvo in prireditev tečaja ima v rokah obrtno-pospeševalni urad delavskega ministrstva na Dunaju, ki da podpore 1500 K. Poučevalo se bo umetno kuharstvo, serviranje, hotelsko knjigovodstvo, dopisovanje in o ravnanju z vinom in pivom. Kuhinjo je dal na razpolago „Narodni dom“. Tečaj bo trajal 4 tedne.

Raznoterosti.

Leto 1909 je navadno leto s 365 dnevi in nam prinaša 52 nedelj in 15 praznikov. Začne in konča se s petkom. Največ nedelj in praznikov, namreč po 5 nedelj in po dva praznika, padejo v januarju ter v maju in le edini praznik, dne 15. avgusta pade na nedeljo. Nasproti temu bomo imeli, štiri dvojne praznike, namreč velikoneč, binkosti vse svetnike in božič. Pozna velikanoč, dne 11. aprila je letos le za en teden dni prej od lanske in ima kot posledico zopet dolg predpust, ki traja od treh kraljev do pepelnice, dne 24. februarja. Letni vladar je planet Saturn; mesec bo mrknil dvakrat popolnoma, solnce enkrat popolnoma in enkrat deloma. O vremenu se le ugiba, težko pa bomo imeli letos tako suho in lepo poletje, skoro brez vsake nevihte, in tako krasno jesen kakor lani. Ali nam leto 1909 sicer prinese kaj dobrega ali slabega, pokaže bodočnost.

Smrtna nesreča. V Sežani se je pripetila dne 19. t. m. huda nesreča. Ko je čevljarški mojster Ignacij Tončič prišel domov in šel po stopnjicah, se mu je izpodrnilo, da je padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo in si pretresel možgane. Spravili so ga v posteljo, kjer je kmalu potem izdihnil. Pokojniku je bilo 48 let.

Hrbtišče je zlomil orehov hlođ viničarju Vihru iz Veličan. Viher je zlezal pod hlođ, ki je ležal na šrogah; mislil ga je nekaj popraviti, a ga je pri tem omrsil, da je padel z vso težo nesrečnežu na hrbet in mu ga zlomil. Čez nekaj dni je v Ormožu v bolnišnici umrl.

Zverina v človeški podobi. V Paviji je 25letni Stefanini ubil svojo mater in 24letno sestro ter ranil dve mlajši sestri.

„Šulferajn“ je ustanovil na Koroškem pet novih podružnic.

Štiri pregovori o ženski. Neki izobraženi prebivalec Indije je napisal za list „East and West“ članek o vzgoji indijskega ženstva v višjih krogih in v članku je tudi objavil veliko število indijskih pregovorov, da čitatelji spoznajo žensko vprašanje v Indiji od obeh strani. Navajamo tu samo štiri zelo značilne pregovore: 1.) Dobra mati je več vredna nego sto učiteljev. 2.) Ubogljiva žena zapoveduje svojemu soprogu. 3.) Ženska, voda in ogenj najdejo vstop povsod, ne da bi bili za to naprošeni. 4.) Prej odženeš hudega psa od kosti, nego odvrneš žensko od njenega sklepa.

Strahotni potresi v Kalabriji in Siciliji.

Rim, 29. decembra. Dve tretjini Messine sta razrušeni. Morje je izstopilo, razrušilo svetilnik ter poplavalilo vse mesto, kar ga je ob obrežju. Podobno v Kataniji. Tu je podmorski potres trajal 42 sekund in je morje poplavalilo obrežje. Nekaj hiš in cerkva je čisto razpokanih. Koliko je mrtvecev v Messini, se še ne ve, pravijo da več tisoč. Vojne in druge ladje so odplule na pomoč z vojaštvom. Nadaljna poročila bodo mogoča šele, ko se postavi radio-fotografična zveza, kar se zgodi jutri po dohodu vojaških ladij pred Messino. Potopila se je tudi neka ruska bojna ladja.

Rim, 29. decembra. Potres v južni Italiji je bil strahovit. Več sto hiš je v Messini porušenih, pod razvalinami pa več sto mrtvecev. Središče potresa je bila Messina. Torpedovka, ki je ušla katastrofi, poroča: Dve tretjini Messine je v razvalinah. 3000 delavcev dela na razvalinah. Potres je razrušil tudi več vojašnic in je ubitih mnogo vojakov. Vse obrežje Sicilije in Messine je v razvalinah.

Rim, 29. decembra. Velik del Messine je uničil potres in morski valovi. Čuje se, da so razni predkrajci popolnoma izginili s površja. Nad 1000 oseb je mrtvih in ranjenih. Škoda je velikanska.

Rim, 29. decembra. Posebne izdaje listov ravnokar javljajo: Begunci, katere je pripeljal neki razdiralec torpedovk v Palermo, da sta mesti Messina in Reggio di Calabria ne samo deloma, ampak popolnoma porušeni. Razvaline so pričele goreti in se dviga nad razrušeno Messino gost dim. Po potresu je nastal silen vihar ter se utrgal oblak. Mrtvih da je 20 000 oseb. Prebivalstvo je bežalo v cerkve, ki so se pa tudi podrle in zagreble pod razvalinami na tisoče ljudi. Begunci so tako preplašeni, da so skoro blazni. Mrtev je v Messini župan in več poslancev.

Rim, 29. decembra. Iz Messine prihajajo vedno bolj žalostne vesti. Potres je spremljeval tudi podmorski potres, ki je valove visoko kot hiša metal proti mestu. Nesreča je tako hitro prišla, da se ni mogel skoro nihče rešiti. Valovi so bili visoki 10 metrov, glavni sunek je trajal 32 sekund. Tudi po drugih mestih je razrušenih mnogo cerkva. V Messini je v razvalinah tudi poštno poslopje, magistrat, sploh vse javne stavbe. Podrl se je tudi hotel «Trinatia». Ubito je osobe hotela in 90 polnikov.

Rim, 29. decembra. Kralj se je s posebnim vlakom odpeljal v Neapolj, da se popelje na kraj nesreče. Iz Palerma se je odpeljalo 6000 vojakov, zvečer se odpeljeta še dva vlaka «Rdečega križa». Popoldne je z Messino zopet bila popravljena železniška zveza.

Rim, 31. decembra. 200 000 ljudi, kakor poročajo rimski listi, je prišlo ob življenje pri groznem potresu na Siciliji. V Messine in drugih mestih v Kalabriji in Siciliji so uničene cele občine. Prebivalcev teh krajev ne najdejo nobenega živega.

Lovske puške

⁹ vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom priporoča 52-12 Prva borovska tovarna orožja

PETER WERNIG
c. in kr. dvorni založnik v Borovljah :: Koroško. Slovenski ceniki brezplačno in poštne prosto.

Epilepsija. Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zahteva naj knjigo o tem. 52-21 Dobi jo zastoj in poštne prosto v ⁷ **Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.** (Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Hranilnica in posojilnica

v Borovljah
uraduje vsako nedeljo od 10. do 12. ure dopoldne v hiši štev. 50.

Vloge se obrestujejo po 4%
Izposojila se dajejo proti plačilu 4 3/4% obresti. 13 52-9

Med tednom dajeta pojasnila ravnatelj posojilnice gosp. **Ludovik Borovnik** v Borovljah in tajnik gosp. **Mihael Turk** v Resnici.

Varstvena znamka: „SIDRO“

Siniment Capsici comp.,
nadomestek za 1

sidrov - pain - expeller

je vobče priznan kot **izvrstno, bolečine tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju** i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1.40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skalije z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“
v Pragi
Elizabetna ulica štev. 5, nova.
Razpošiljatev vsak dan.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2%

od dne vloge do dneva vzdiga.

☞ **Kolodvorska cesta št. 27.** ☞

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurznim izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije. **Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.**

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spiljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8.— za komad. 1 52-20

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.